

nr. 8/9

1995

HIND 6.50

HEA LADS

Laste töid Avatud Eesti Fondi ja Tallinna Kaubamaja joonistusvõistluselt HEA TEGU.

MADLI VALTIN (8-a.)

MARIKA MINLIBAJEVA (10-a.)

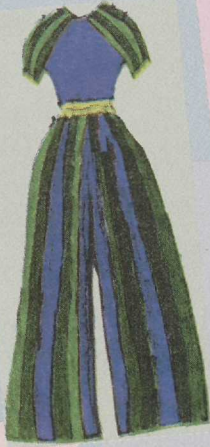
MERIKE MINLIBAJEVA (9-a.)
"Naabritädil abiks"

INNAR KALJURA (6-a.)

TRIINU SÕELSEPP PAKUB KAUNITARILE

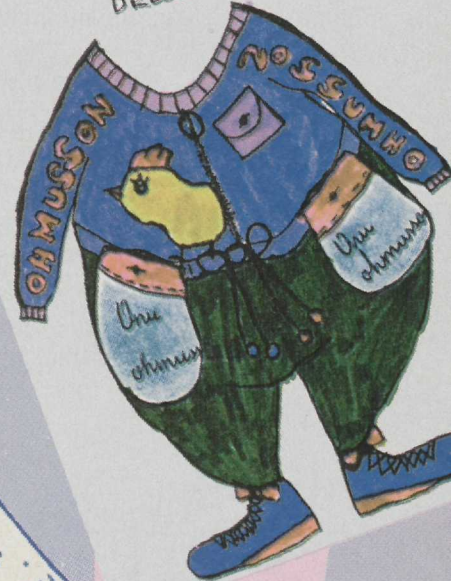

KÜLLI EESMAA:
ONU OHMUSSONI
SPORDIDRESS

VERONICA TANK:
ÕHTUKLEIT
KAUNITARILE

TRIINU SÕELSEPA
DRESSIMUDELID
ONU OHMUSSONILE

GERDA MÄRTENS:
MIDAGI
OHMUSSONILE

Kaunitarile pakutakse järgmisi nimesid: Liisi, Mariina, Kathy, Aime, Monica, Samantha, Jenny-Kristin, Eleriin, Öökuninganna, Jasmiini, Liilia, Liisbet, Kadri-Liis, Stella, Ingeliina, Lucia-Gisela, Carmercita, Julia, Vivian, Herbertson, Elinor, Südameke ja veel üht kui teist. Heal lapsel mitu nime!

Nüüd aga tähelepanu!

Algab unejutuvõistlus, mille korraldame koos Eesti Raadio lastesaadetega! Jutud tuleb ise välja mõelda ja saata Eesti Raadio lastesaadetele:
Gonsiori 21, EE0100 Tallinn enne 1.oktoobrit.
Pikkus — 2-3 lehekülge. Parimad jutud loetakse raadios ette, parimatele kirjutajatele preemiaks matteli Head unesulejooksu! Teie lapsur Triibu-Liine Nessuke

RAHVUSRAAMATUKOGU

SÜDA TUKSUB TUKS-TUKS-TUKS

Igaüks meist on olnud haige. Eriti kevadtalviti leiavad meid üles nohu ja kõha, voodisse surub palavik. Haige olla on tõesti paha - pea on raske, tuline ja higine, kurk valutab ja tuju pole kiita. Küll on hea, kui saame jälle terveks! Jälle on tahtmine tegutseda, jälle on jõudu ja jaksu, meel saab rõõmsamaks ja maailm meie ümber kirevamaks!

Aga oled Sa pannud tähele, et küllalt paljud inimesed - võib-olla ka Sinu vanaisa, isa või tädi - ei saa terveks nädala või paariga. Nad peavad peaaegu pidevalt võtma tablette, väsivad, on tihti tujutud ja ise tõdevad: "Mis teha, mul on ju süda haige."

Oled Sa kunagi mõelnud tervisest ja haigusest, sellest, et inimene saab ise palju ära teha selleks, et mitte haigeks jääda? Milline eluviis hoiab inimese Sinu arvates terve ja elurõõmsana, nii et ka väga tõsised haigused, näiteks südamehaigused, ta üle võimust ei saa?

Kirjuta meile sellest. Me avaldame Sinu mõtted tervea püsimisest ja ka südamearstide soovitusel.

Kiri saada aadressil:

Eesti Tervisekasvatuse Keskus Rüütli 24
EE0001 Tallinn

Kiira Kivinurk, südame-vereringehaiguste
ennetamise projekti juht

KIRKE pilt

**KÜMNELE PARIMALE
KIRJUTAJALE TASUTA
HEA LAPSE AASTATELLIMUS
JA MEENED!**

AS PRILLIMEISTER

As Prillimeister

Kui pidid selle sõna lugemiseks silmi pingutama, siis ära muutu morniks: **PRILLIMEISTRIL** on palju uusi prillimudeleid, üks ilusam kui teine!

LASTELE prillid, et nad näeksid paremini õppida!

ISADELE- EMADELE prillid, et nad näeksid paremini oma vahvaid lapsi!

KÕIGILE päikesepillid, et oleks hõlpsam maailma vaadata!

Igas Prillimeistri kaupluses on **SILMAARST**, kes oskab head nõu anda.

PARTNERKAARDIGA ostes on prillid 10 % odavamad! KUS antakse prilliostjale hüva nõu?

Eks ikka **PRILLIMEISTRI** poodides:
TALLINNAS Tartu mnt. 6, telefon 431 331
Punane 61 (Lasnamäe Polikliinikus)

TARTUS TIHASE 16 (E-Kaubamajas),
telefon (8-27) 476 967

PÄRNUS Hommiku 13, telefon (8-244) 41 156

As Prillimeister soovib kõigile head nägemist, head lugemist!

AS TALLINNA OPTIKA LTD
PRILLIMEISTER
SILMAARST

Sõna saab

Kodanik MERISIGA

Üldiselt olen tagasihoidlik loomake, aga kuna lapsur palus seekord mul kõnelda ainult iseendast, siis räägin nüüd suu tühjaks.

Kõigepealt tunnistan, et olen Eestis emigrant, passi mul pole ja kohalike kodusigadega ma läbi ei käi, metssigadest kõnelemata. Olen pärit Lõuna-Ameerikast, kus mu kaugeid esivanemaid peeti veel enne Kolumbuse saabumist nii lemmik-, ohvri- kui lihaloomadena. Euroopasse reisis esimene merisiga 16. sajandil ja ei möödunud sajanditki, kui hollandlased hakkasid meist kui leebetest ja kannatlikest olevustest lemmikloomadena lugu pidama.

Nojah, lugeda ja kirjutada me ei oska, samuti ei ole veel ükski merisiga tantsinud ega trummi löönud, kuid mõnusa rui-gamisega tervitame oma pererahvast küll — eriti siis, kui toidupoolist tuuakse. Merisigade KOKARAAMAT on üsna lihtsakooline: suvisel ajal sööme meelsasti vöilillelehti, ristikut, naati ja lehtpuude oksid - siis on terve maailm meie toidulauaks! Ja kui annad mulle küllalt mahlakat toitu, siis ei võta ma joogivett suu sissegi! Jah, tähenärija ma küll pole ja ajalehtede peale pissin, aga juba oma vanavanaemalt olen kuulnud, et SUURTE MAANTEEDE ÄÄREST ei tasu merisigadele toitu korjata - autode heitgaasid teevad teeääred mürgiseks.

Söön meelsasti veel salatit, kapsast, porgandit, kurki, peeti, kaalikat ja õuna. Jõusöödaks on mulle kaerahelbed, päevalilleseemned, mais, kaer ja nisu.

SERVIIS võib mulla olla üsna tagasihoidlik, kristallist ja lauahõbedast ma lugu ei pea, aga plastmassile löön vahel kogemata kombel hambad sisse, ja siis läheb jälle kõht korrast ära, nii et kui vähegi võimalik, kingi mulle seestpoolt glasuuritud savinõud, mis kuigi kergesti ümber ei lähe - sul endal ka kergem elada!

Ruigan sulle kõrva sisse väikese salajutu: püüa mu kasti ikka aeg-ajalt puhastada, sest kempu mul ju pole, ja paljugi mis võib juhtuda. Kastipõhja pane ajalehed, nende peale saepuru või turvas, ja kõige peale heinu või

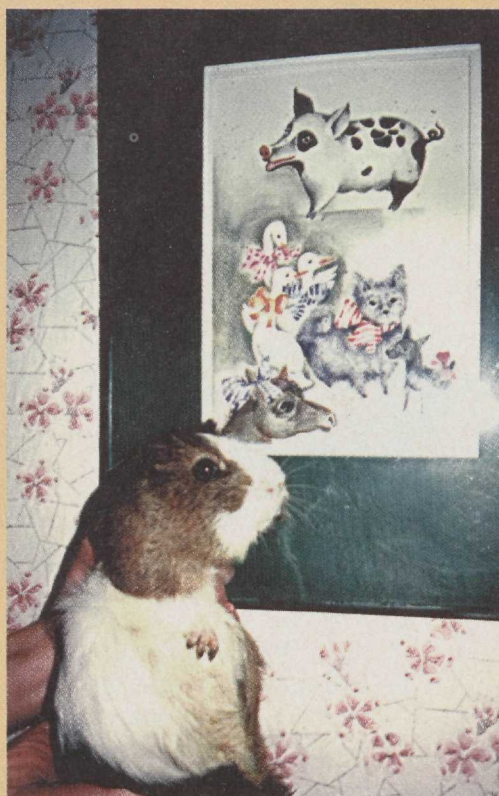
õlgi. Puuri peaksid puhastama paar korda nädalas, aeg-ajalt võiksid teda nõrga kaaliumpermanganaadilahusega ka desinfitseerida, siis pole pisikutel pikka pidamist. Katust pole mu majale vaja - ainult siis, kui suvel mind õue viid, katsu mind vareste eest varjata - ei tea, mis neil minu vastu on?

Kui sul on kodus palju ruumi, siis võid mulle ka paarilise muretseda, ära ainult araks löö, kui näed, et iga kahe ja poole kuu tagant sünnib siia ilma jälle 2 - 4 pisikest merisiga. Ise lepin rahulikult ka vanapoisi- või vanapiigapõlvega, rahvas räägib, et mu eluiga on umbes 8 aastat, kuid mõned mu sugulased olevat koguni 15 aastat ilmas elanud! Kalendrit ega kella mul pole - peab inimeste juttu uskuma!

Lõuna-Ameerikas elavad sugulased on vahel maisiteradel teatanud, et seal pidavat merisead ikka veel lihaloomadena töötama. Eurooplased aga oskavad meid kõrgemini hinnata - siin tegeleme ka teadusega. Mõned arstid kutsuvad meid koguni laste päästjateks - mädaste kurgupõletike vastane ravim töötati välja nimelt merisigade peal katsetades.

Ruigamiseni, sõber!

Meriseaga vestles
IIVI UUDELEPP

ENESEKAITSE

Loomad kaitsevad end vaenlaste eest väga erineval moel. Kilpkonna elu teeb muretuks paks ja kõva kilp, ja siili teravad okkad võtavad hammustamisise ka kõige näljasemalt vaenlaselt.

MA TORKAN SIND!

Kui kaktusel poleks okkaid, saaks temast paljude loomade ihaldusväärne lõunasöök. Kaktus sisaldab rohkesti vett, millega nii mõnigi loom meelstasti janu kustutaks.

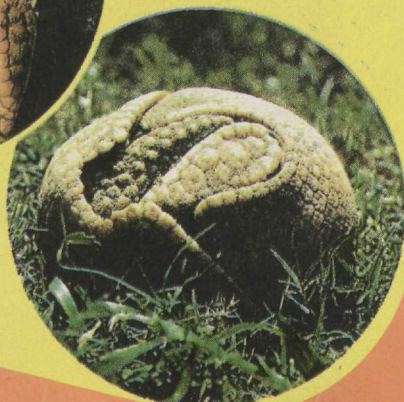
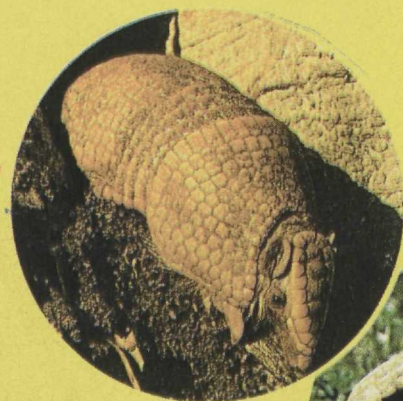

OKASKERA

Siili okasrüü koosneb umbes 2000 väga teravast okkast. Kui koerad ja kassid või uudishimulikud inimesed siilile liiga lähedale tulevad, tõmbab ta end kähku kerra - ja see kera on igast küljest okkaline!

HÄSTI SISSEPAKITUD

Lõuna-Ameerikas elutsev vööloom ei lähe ka kõige külmemal ööl urgu varjule. Tema tihe soomus säilitab kehasoojust suurepäraselt, samuti on see heaks kaitseks vaenlaste eest. Ohu korral tõmbab vööloom end nii tihedalt kerrasse, et see näljase vaenlase päris nõutuks jätab.

LIHTSALT USKUMATU!

Niikaua kui vaenlasi pole läheduses, näeb kerakala välja nagu kala ikka. Ohu korral aga neelab ta kähku alla suure hulga vett. Niimoodi puhub kala end täis ja ajab oma okkad püsti. Kui ründajal isu kadunud on, laseb kala vee endast aegamisi jälle välja.

KOSTÜÜMVAHETUS

Vaevalt et krabi oma kõva soomuskestata elus üldse hakkama saaks. Kahjuks aga ei kasva kest ühes krabiga. Kui krabi oma rüü jaoks liiga suureks on kasvanud, tuleb see tal seljast ära ja krabi peab end senikaua peidus hoidma, kuni talle uus kest kasvab.

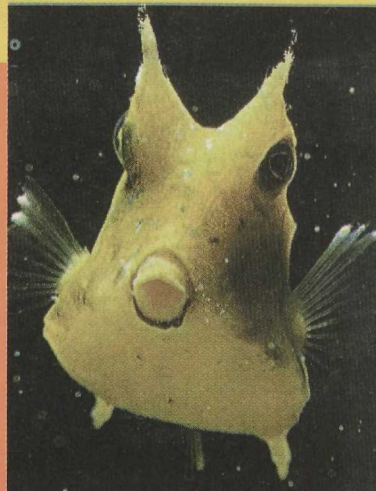

KILPRÕIVAS

Kilpkonna kilp koosneb paljudest üksteise külge kasvanud luuplaatidest. Osal kilpkonnadest on liikuv kõhu-, teistel seljakilp - muidu oleks loom ju päris liikumatu!

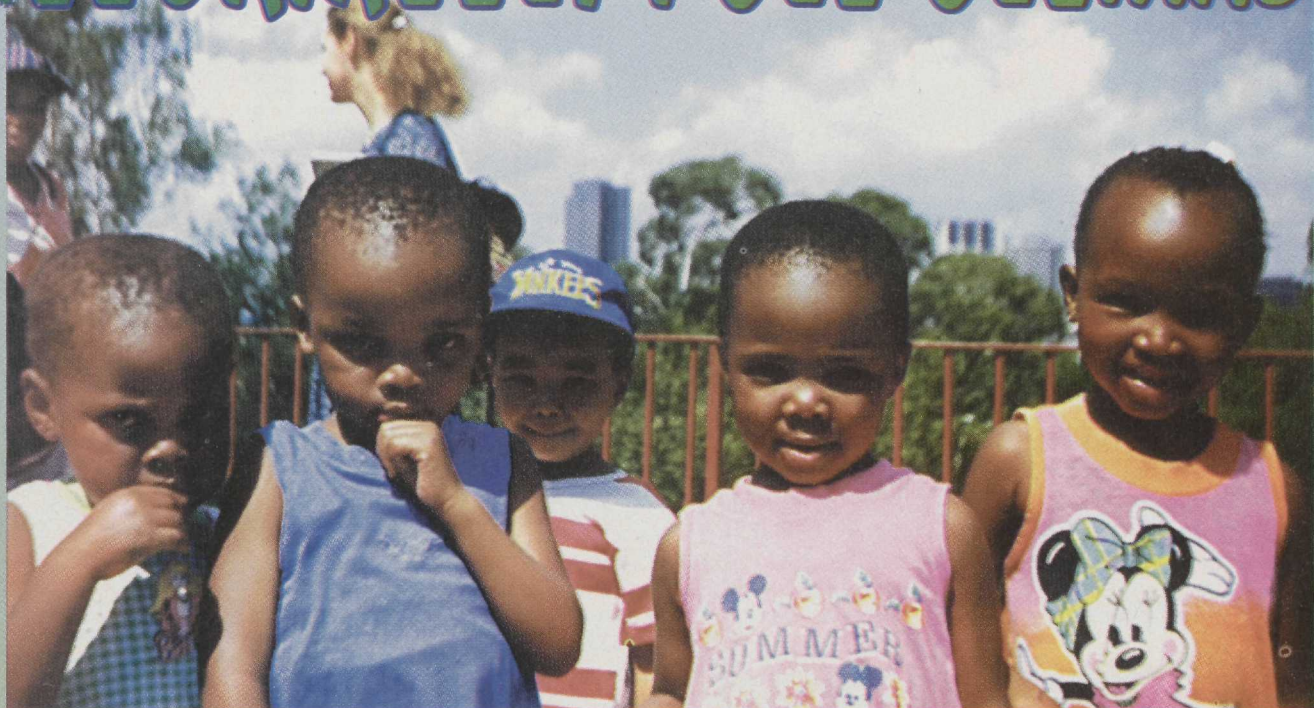
NAGU PÄHKEL

Kohverkala on vaenlaste eest suurepäraselt kaitstud. Tema keha on kaetud kõva luusoomusega, mis ainult kõige hädavajalikumate kohtade - suu, silmade ja uimede tarvis - avaused jätab.

NEEGRIKEELT POLE OLEMAS!

Need väikesed tüdrukud elavad Lõuna-Aafrika Vabariigis. Oma nimesid nad mulle öelda ei julgenud. Tõsi - kaks neist piiluvad altkulmu, justkui natuke ikka veel kartes. Valge väike tädi, kes neist selle pildi tegi (see olen mina), rääkis inglise keelt, ja see on neile lastele võõras, olgu küll, et nad sellest veidi aru saavad. Mis on nende oma emakeel? Ei tea. Lõuna-Aafrika Vabariigis räägitakse 11 keelt. Võib-olla arvas mõni laps seni, et Aafrikas on kõigil üks sama keel - neegrikeel? Kõige rohkem kõneldakse Lõuna-Aafrika Vabariigis suulu ja kosa keelt.

Näiteks on Gill Bondi raamat "Arbuus" välja antud korraga kolmes keeles. Lugu algab nii: "Oli kord üks suur arbuus."

Suulu keeles on see: "Entsimini kwaye kukho ivathalaenkulu." Kosa keeles: "Entsimini kwaku-nekhabe elikhulu." Justkui on sarnane ja ei ole ka!

Lõuna-Aafrika Vabariigis elab ka palju valgeid inimesi. Nende esivanemad on sinna sõitnud Euroopast rohkem kui 300 aastat tagasi ja moodustanud täiesti omamoodi rahva. Nad kutsuvad end buurideks ja räägivad afrikaani keelt.

Selle tüdruku nimi on Martine. Ta käib kuuendas klassis. Tema selja taga paistab lillepuhmas. Lõuna-Aafrika Vabariigis kasvab tohutult palju igasuguseid õistaimi. Üle lillede on näha Pretoria linna maju. Martine isa töötab ülikoolis, tema korraldaski kevadel lastekirjanduse konverentsi ja kutsus kokku palju inimesi üle kogu maakera. Martine aitas isa kogu aeg: ta juhatas külalisi konverentsisaali, jagas teateid ja tegi kõike muud, mida parajasti oli vaja.

Millised loomad elavad Aafrikas? Minuga sõitis

kaasa eesti hiir Eedi, kes nägi paljusid huvitavaid loomi - ninasarvik jättis talle kindlasti kustumatu mälestuse. Eriti oluliseks loetakse ja kaitse all hoitakse seal selliseid suuri loomi nagu lõvi, leopard, elevant, ninasarvik ja pühvel.

Üks väga armas ja imeliselt suur loom on kaelkirjak, kes algul oleval olnud lühikese kaela ja lühikeste jalgadega ning näinud välja nagu antiloop, pika kaela sai ta loomade valitsejaltpõua ajal, kui oli vaja kõrgel puu otsas kasvavate lehtedega nälga kustutada. Aga nüüd on nii inimesed kui kaelkirjak ise looma kõrgest kasvust vaimustuses.

Jutustas ja pildistas

Mare Mürsepp, kes käis Aafrikas lastekirjanduse konverentsil.

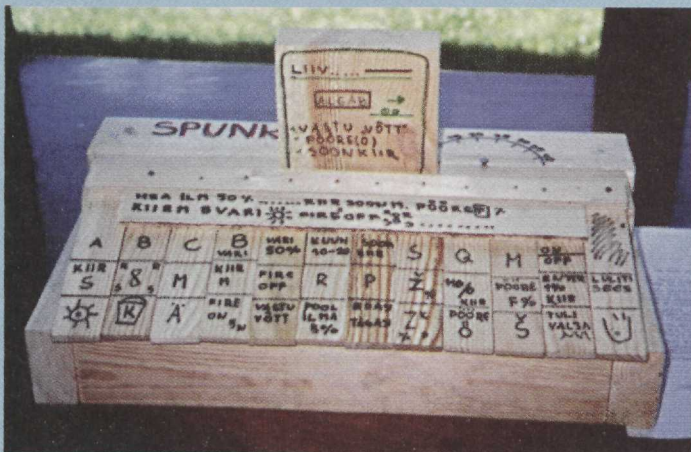

HEA LAPS

(ÜLDSE MITTE METSIKUS) LÄÄNES

Need pildid on tehtud kevadel Hea Lapse päeval, mille korraldajaks oli Haapsalu Lasteraamatukogu. Nagu näete, elavad Läänemaa lapsed huvitavat elu. Kuulsime nii lauljate kui luuletajate esinemist, võtsime osa viktoriinist, mille koostas maailma parim Pipi Annika, vaatasime nii väikeste kui suurte peotantsijate ilusaid etteasteid ja mugisime komme, mille kinkijaks oli kommivabrik Kalev, ning kohupii-makreemi, mille saatis headele lastele Pärnu Meierei. Koos helilooja Olav Ehalaga laulsime kollilaulu filmist "Nukitsamees".

Kultuurimaja fuajeest leidsime vahva masina, mille olid konstrueerinud Ken Raondi ja Rein Remmel. Siin ta on!

Kui olime selle aparadi valmis ehitanud, saime aru, et temaga saab tõeliselt nauditavat ilma valmistada. Talvel valmistame talveilma, suvel aga ilusat sooja ilma. Paar aastat oleme valmistanud head ilma nii enda tarvis kui ka müügiks. Esialgu töötas masin juurvilja- ja männipatareide baasil, siis saime aru, et tehnika on edasi arenenud ja otsustasime aparadile juurde projekteerida liivaterade loendamismasina ning kompuutri. Kui keegi tahaks teada, kui palju on maailmas liivateri, siis võiks meie poole pöörduda. Liiva loendab aparadi kõige paremini. Muidugi saaks ka teada metsas olevate mustikate arvu, sest siis teaks majaehitaja, kui suur kelder mustikate mahutamiseks ehitada. Ainult raha ja Uncle Ben's riisi see aparadi ei loenda. Kuid mis kõige tähtsam: aparadi töötab nüüd HEA INFO ABIL! Ainult et info peab olema tõesti hea. Nõudke poest loenduskassette, mis teevad teie elu palju lihtsamaks ja ilusamaks!

Direktorid:

Ken Raondi

Rein Remmel

ROMAN JA ALLA KALLAS

(Algus Heas Lapses nr.1 1995)

KROKODAABLIA PÄEVAD JA ÖÖD

Draakoniköksike laskis nüüd õhku tillukese suitsurõnga. See oli nagu päris, ainult suitsu ja lõhnata. Seejärel muutus ta taas tähtsaks.

"Draakon Draabeli nimeline muuseum asub loodulikult kaunis paigas," teatas ta. "See paikneb nimelt silmapiirist teiseni ulatuva veealuse mäeaheliku vahel. Peab ütlema, et meie töö on keeruline, esineb regulaarseid maavärinaid, loomulikult ei kaasne nendega mingeid ohvreid. Jah, ohvreid ei ole..."

Piraat Kärr ja isand Torutehnik vahetasid pilke. Nad olid muutunud rohelisteks nagu oblikalehed.

Aga pisike draakon jutustas edasi:

"Ja-jaa, ju-juu... jah, see muuseum, jah, need eksponaadid. Mina olen asja algataja. Pean kõige olulisemaks looduslike tingimuste loomist. Kõik need molluskid ja krabid, kõik need vesikasvud ja agaragarid... aga andke andeks, läksin liiga hoogu. Aga muide, võin teile kohe oma töid ja tegemisi demonstreerida..."

Tilluke draakon lingutas algul üht, siis teist kõrvalesta ja hakkas pead kallutades ühel jalal keksima, kuni lõpuks ühest kõrvast midagi välja pudenes ja kõrnal üle laevalae veeres. Draakon puhus pahaselt pisikese suitsupahvaka õhku ja korjas eksponaadi üles.

"See siin on väga haruldane eksemplar, mille avastas alles täna öösel. Seda pole veel põhjalikult uuritud, kuid on selge, et tegemist on hindamatu väärtusega teadusliku objektiga."

Mis see oli? Aprikoosikivi, ei midagi muud. Kogu meeskonna masendava vaikimise saatel võttis Professor luubi.

"Nii, nii..." tähendas ta. Just sel hetkel tegi isand Krood täiesti kohatult suu lahti: "Oh-hoo, see ju..."

minu... apri... apri..."

Piraat Kärr hüppas talle valusasti varba peale, Krood sai aru ja hakkas kokutama.

"Jah... jah... see oli aprillis, kui ma külma sain, siamaani reuma kallal. Ei tea, kas tuleb varsti vihma või mis?"

Meeskond vaikis solidaarselt. Mõni siiski turtsatas. Tilluke draakon pistis teaduseaarde kõrvaauku tagasi. Siis tegi ta viisaka kraapsu: "Ah vihma või? Ja- jaa, ju-juu... See pole hea, mul muuseum seal üksi jäetud... Pean minema, kolleegid. Kuulge, kui midagi tarvis peaks olema - olen alati teie teenistuses."

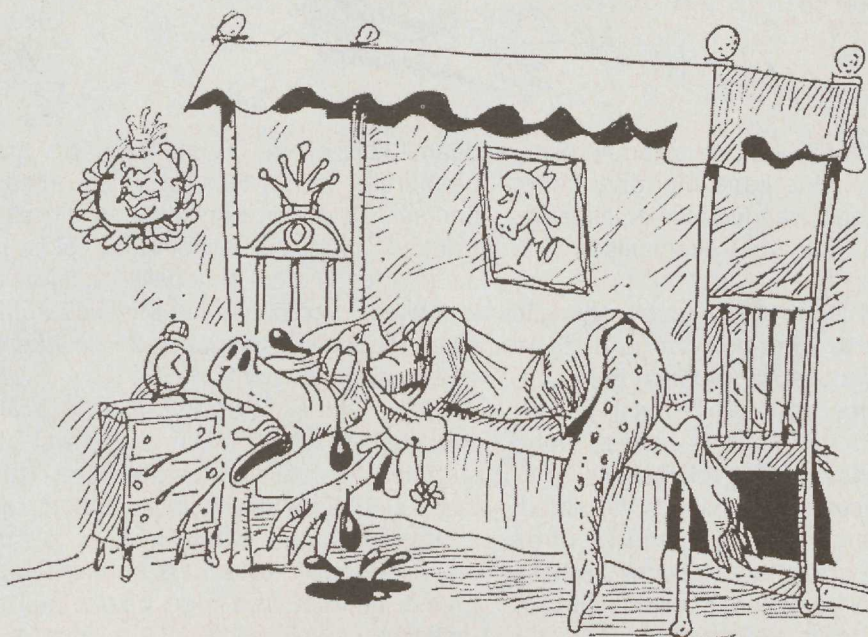
...Ja niipea, kui haihtusid esimesed rõngad veepinnal, hakkaski vihma tibutama.

"Kurs sūd-nord-vest-ost ehk paneme otse!" käsutas Professor Räck. "Ekspeditsioon on lõppenud! Tänaõhtu päevast kirjutatakse meiegi nimed kuldsete tähtedega teaduse ajalukku!"

Kogu selle loo panid vabal ajal ning oma lõbuks, aga ka ajaloolise töö huvides kirja isand Krood ning endine piraat Kärr. Pärast ekspeditsiooni võidukat lõppu asus viimanegi torutehnikute töökasse seltskonda. Neist kahest said suured sõbrad, koos parandasid nad torusid ning kraane, koos kirjutasid populaarteaduslikke artikleid, mõnikord aga läksid draakonijärve äärde ning unistasid seal uuest ekspeditsioonist. Seda pole aga niipea oodata, kuna Professor Räck tegi hiljuti kapitaalse avastuse, et mingeid hiidraakoneid looduses ei esine, ning kui esinebki, siis annab kolleeg Draabel sellest niikuinii oma muuseumist teada, tal on seal ju telefon.

"S a n t a Crocodabilia" aga tuli kohe kapitaalremonti anda.

T e a d m a t a põhjustel olid kõik laeva mastitipud söestunud.

ARMASTUSE JA SALAKAVALUSE MEELETU DRAAMA

Krokodaabliamaa printsessi Grogodalia kohta peame kohe alguses ütleva, et juba varajases lapsepõlves oli tal hea tervis ja edu õppetöös ning õnne isiklikus elus. Kõik see viitas hiilgavale tulevikule. Ning kõik krokodaablitest peigmehed ootasid kannatamatult päeva, mil lal printsess suureks kasvab, et siis kohe ta käppa ning südant paluda. Ning täpselt sel tunnil, mil imekaunis Grogodalia sai 44-aastaseks, ütles isake Krokodaablius talle: "Kulla Grooda, oled mul nüüd täisealine, enam ei sobi saba keerutada, nüüd tuleb sul peigmees valida."

Groodake ei vastanud midagi, rohestas ainult kergelt ja langetas pikad ripsmed. Eks ta teadis ammugi, keda isake silmas peab: naaberrigi Kobrulandia prints. Selle imekauni ja sõbraliku naabermaa territoorium oli kaetud vägevate kobrulehtedega. Nende lehtede all elasid vabad ja õnnelikud kobrulandlased, kes keetsid hommikust õhtuni kobrumoosi. Ka krokodaablid ei tea midagi paremat kobrumoosist - aprikoosidzemmi välja arvatud. See oli muidugi maitseasi, aga suur hulk krokodaableid arvas niimoodi, et parem suutäis tahedat kui maotäis magusat. Seega oli naaberrigi prints populaarne isik. Ta oli kuulus nii kodumaal kui naaberrigis oma hea südame poolest, rääkimata juba tema erakordsest ilust. Kui prints mõnikord juhtus kahe riigi piiril suure kobrulaane ja õitseva aprikoosiistanduse vahel jalutama, õhkasid kõik Krokodaablia kaunitarid üksmeelselt talle järele.

Aga kaunis Grogodalia ei tundnud isa jutust vähimatki rõõmu. Isakese peened vihjed tundusid talle jämedakoelise naljana. Krokodaablia kauneim neiu hüppas püsti, ajas sabaga ümber tooli ja lillevaasi, jooksis ära magamistuppa, viskus voodisse ja hakkas patja nutma. Ta pisarad olid kibedad ja väga rohelised.

Mis siin keerutada - printsessi süda oli juba vallutatud. See juhtus täpselt kahe päeva eest, mil ta ühes aprikoosisalus jalutades oli omaette vallatledes kivikese magava Draakoni nina pihta tulistanud. Imekaunis krokodaablineiu pages kabuhirmus, jõudes märgata, kui

pahaselt ärganud lohe haigutab, kui tuseselt ta suitsurõngaid ninast välja puhub. Aga niipea, kui Draakon printsessi silmas, läks kibe suits talle endale kurku, ta hakkas ägedasti kõhides vabandama. Printsess seisatas ja pöördus tagasi...

Pärast aga vestlesid nad tükk aega kirjandusest. Ja hiljem jutustas Daabel printsessile oma eluloo. Ta rääkis kurvalt sellest, kuidas lihane ema ta, väikese vääksuva ja süütult tossava lohemaimukese saatuse hoolde jättis, kuidas Kuri Võlur ta leidis. Kaastundlik Grogodalia puhkes siiralt nutma. Ja nii algas õilsa ning intelligentse Draakoni Daabli ning noore kaunitari, Krokodaablia printsessi Grogodalia armastuse lugu. Suure aprikoosipuu varjus vandusidki nad teineteisele nii sõprust kui ka armastust.

Ja just selle puu juurde jooksiski nüüd nutetud silmadega printsess, et sõbrale isakese omakasupüüdlikud plaanid ära rääkida.

"Ega mu vana tegelikult nii lootusetult paheline ätt ju olegi," jutustas neiu ja pühkis sabaotsaga silmad kuivaks. "Ainult esivanemale meeldib lootusetult üle kõige see neetud kobrumoos! Tead ju isegi, et meie riigis kobrulehed ei kasva! Oh, mu südame draakon, mis nüüd küll saab?"

Murelik Daabel mõtles väga kaua ja käskis oma südame-

daamil koju minna ja ootama jääda. Kohe läks draakon naaberrigi, jõudis lossi ja palus audiantsi Kobrulandia printsilt. Ta rääkis printsile kõik sirgelt ja mehiselt ära. Prints jäi mõttesse. Mingi vana etiketi kohaselt oleks ta nüüd pidanud draakoni duellile kutsuma. Vist oli see siiski rohkem rändrüütli kui printside kohus õnnetuid kaunitare lohede küüsisst päästa? Prints kehtas õlgu. Ta polnud kuigi riikas prints.

"Einoh, mis siin parata," ütles ta ohtes. "Ega südant saa käskida. Olgu nii, minu pärast ole mureta. Mina igatahes printsessile kosja ei lähe. Kui vanamees aga tõesti ei luba tal sinu naiseks saada, siis on teine lugu - palun vabandust. Kahju küll, et te omadega nii sees olete, mul juba terve kast konserve vanataadile kingituseks tellitud. Aga olgu peale, küll me midagi välja mõtleme."

(Järgneb.)

Pildid joonistas TEET KUUSMAA

VIIS MEELT teevad meele rõõmsaks

Hommikul ärgates ei pane sa tähelegi, et avad silmad. Aga kohe on sulle selge, kas on juba päev või alles öö, kas paistab päike või on vihmane ilm... Seda ütlevad sulle avatud silmad - sinu **nägemiselundid**.

Kohe saab sulle selgeks ka see, miks sa ärkasid: ema hõikas sind üles tõusma. Su kõrvad olid teki alt väljas, nendega sa ema häält kuulsidki. Kõrvad on su **kuulmiselundid**.

Mõtled tõusmisele ja hingad korraks sügavalt sisse. Kõõgi poolt tuleb tuttavat meeldivat lõhna. Jaa - ema on juba ilmselt kollakapruuni pannkoogivirna valmis küpsetanud, nende lõhn meelitabki sööma. Lõhna tunned sa ninaga - nina on su **haistmiselund**.

Tõused voodis istuli ning libistad jalad sussidesse, käega võtad särgiku. Neid asju pole sul vaadata vajagi - käe- jala nahapinnaga tunned esemeid, saad aru, millega on tegemist, kas asjad on soojad või külmad. Sinu nahk on tundlik, kuna temas asub kompimismeel. Eriti tundlikud on aga just sõrmeotsad ja jalatalad. Nahk on sinu **kompimiselund**.

Lõpuks oled laua ääres. Küll on emal täna head pannkoogid! Ja laual on ka magus maasikamoos. Piimal, mida peale jood, on hoopis teine maitse. Maitset tunned keele ning suu limanahaga. Keel on sinu **maitseelund**.

Kokku ongi sul viis meelt: **nägemine, kuulmine, haistmine, kompimine ja maitsmine**. Iga meele jaoks on oma elund.

Tänu oma meelele saadki üldse maailmas elada: meeleelundid suunavad koostöös ajuga mõistuslikult su tegevust. Näiteks pöörad sa kõrvale, nähes enda ees puud. Appihüüdu kuulates tõttad aitama. Higilõhna tundes lähed ennast pesema. Mõru suutäie lükkad suust välja. Kuuma pliidiraua pealt võtad sõrme pikemalt mõtlemata ära.

Kõige olulisemad **meeleelundid** on **SILMAD**, sest nende kaudu saad teada üle kolmveerandi sinu ümber toimuvast. Silmad on väga õrnad, seepärast on juba loodus ise nad ümbritsenud pehme rasvkoega ja paigutanud luulistesse, kaitset pakkuvatesse silmakoobastesse. Eestpoolt katavad silmi nii uneajal kui

Pildil loo autor 6-aastasena

hädahoju korral silmalaud.

Silma keskmine osa on läbipaistev, selle taga asub silmale värvi andev vikerkest ehk iiris. Iirise keskel on aga süsimust ümar silmatera, mille kaudu valguskiired pääsevad silma tagumisse ossa närvikestale, kus valgussignaal vastu võetakse ja edasi ajju saadetakse.

Silmavärv on inimestel erinev, tumedanahalistel neegritel ja teistel lõunamaalastel on silmad sageli tumepruunid, meil siin põhjamaal seevastu sinised või hallid. Iiris peab silma sisemust kaitsma liigse päikesevalguse eest, ta peab tihedakoeline olema. Tumedam iiris ongi tihedam, sellest siis see silmavärvuste erinevus.

Vaata sõbra silmatera - päikese käes on ta väike nagu nõõpnõela pea, hämaras aga

suur. Kata sõbra silm peopesaga ja võta siis pihk järsku ära - märkad, et silmatera kitseneb. Nii reguleerib silmatera valgusehulga pääsu silma. See, kellel on kiisu, vaadaku, kui kitsasteks piludeks muutuvad kassi silmaterad heledas valguses.

Suviste päikesepeaistele ilmadega on lastel - eriti heledapäistel ja sinisilmsetel - vahel silmaservad punased. Sel juhul peaksid isad- emad muretsema lastele **päikeseprillid**. Ei tasu osta moe pärast kantavaid tumedaklaasilisi prille - kõige paremini kaitsevad silmi päikesekiirte eest polaroidklaasidega prillid.

Kui sa äkki ei tunne kaugemal seisvaid sõpru ära, ei näe bussinumbreid ja telerile pead istuma väga lähedale, siis **RÄÄGI SELLEST VANEMATELE!** Annan sulle veel nõu: istu ja vaata rahulikult mingit paari meetri kaugusel asuvat eset, näiteks pilti seinal!

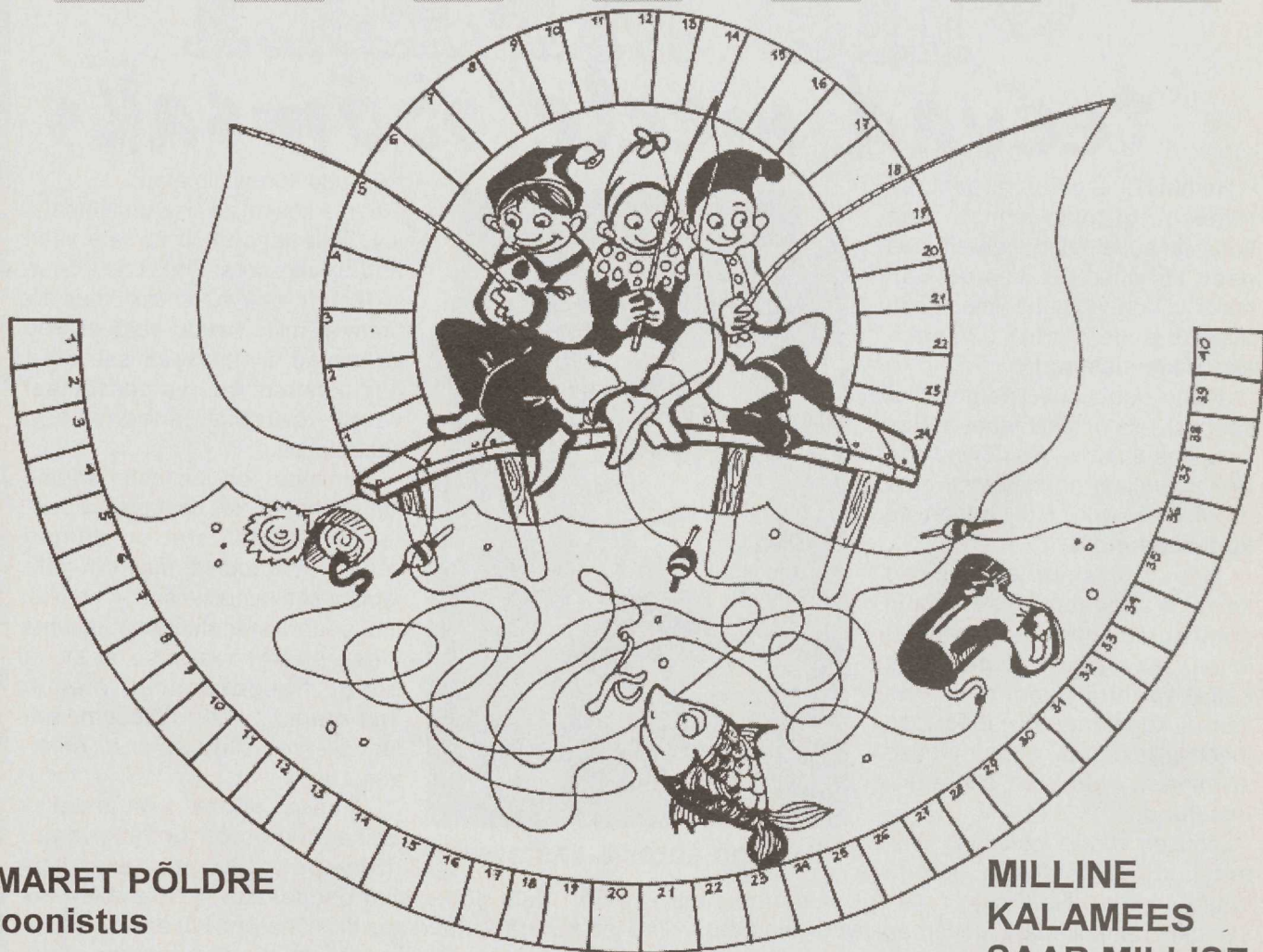
Nüüd sulle peopesaga vaheldumisi paremat ja vasemat silma. Kui näed mõlemaga ühtemoodi, on asi korras. Kui aga üks silm näeb halvemini kui teine, siis tuleb minna **SILMAARSTI JUURDE**, kes vea põhjuse üles leiab. Lapsed, kes hästi ei näe, peaksid kandma prille. Prille ei maksa häbeneda - kui müramiseks läheb, siis võid need ju ära võtta. **MITTE KUNAGI** ei tohi ühtki prillikandjat nõõkida!

Ja veel: EI OLE ILUS kasutada silmi läbi lukuaugu piilumiseks!

(Järgneb.)

Ingeborg Trofimova, silmaarst

MARET PÕLDRE joonistus

MILLINE KALAMEES SAAB MILLISE SAAGI ?

VÄIKE RING :

- 1-7 EESTI RAHVUSPARK
- 5-8 KUNSTITEOS
- 7-13 KOHT SELGE VEE SAAMISEKS
- 11-13 KÜSISÕNA
- 13-18 AAS
- 16-19 TUMEDAT VÄRVI
- 16-23 METSAMARJAD
- 21-24 IHNE

SUUR RING :

- 1-11 "MUUMITROLLI AUTOR"
- 2-3 OLÜMPIAVÕITJA LÜH.
- 5-6 JAATUS
- 9-12 MÜTS
- 11-19 KIRIK TALLINNAS
- 16-19 TOOL, PINK
- 18-22 TELEVIISOR
- 21-13 DIRIGENT ... KLAS

- 22-26 JÕUKAS
- 24-29 PUU
- 27-30 SÕJAMASIN
- 28-32 VAJALIK ASI LAEVAS
- 30-33 TIGE, PAHANE
- 31-36 TEEB "URR"
- 34-38 TRIIBULINE LOOM
- 37-40 TÕRE KOHT SUVEL

LEIA MÕRVAR!

Inspektor Luup kahtlustas mõrvas nelja isikut. Ülekuulamisel nõustusid kõik kahtlusalused ütleva ainult kaks lauset. Inspektor Luup oli nutika mehena leiutanud valemäsina, ja see näitas, et iga kahtlusalune oli öelnud ühe tõese ja ühe ebatõese lause. Seda teades leidis Luup mõrvari õige hõlp-sasti. Vaata, ehk leiad sinagi!

A ütles: "Mina pole süüdi. B on süüdi."

B ütles: "A pole süüdi. B on süüdi."

C ütles: "B pole süüdi. Hoopis mina olen süüdi."

D ütles: "C pole süüdi. A on süüdi."

RASKE VANUS

Noelmannide peres on neli poissi, ja neil kõigil on sünnipäev 1. septembril. Onu Ohmussonil, kes poisse igal sünnipäeval külastab, lähevad aga nende vanused alatasa meelest. Ta mäletab ainult, et

Peeter on üle 15, Miku üle 10. Ain on Mikust aasta noorem ning Vidriku vanus jääb Aini ja Peetri omade vahele.

Hiljuti kuulis onu Ohmusson, et Peeter sai just 16 aastat vanaks. Veel kuulis ta, et Mikul ja Peetril on vanusevahet 3 aastat.

See on üks segane lugu! Kas sina oskad öelda, kui vana on (kõike eespool mainitud silmas pidades) ikkagi Vidrik?

Võidupäev Londonis.

8. mail oli VE-päev. VE tähendab Võitu Euroopas - 50 aasta eest lõppes II maailmasõda. 6. mail tulid umbes 45 last erinevatest maadest Püha Pauluse katedraali kooli. Harjutasime, mida peame tegema võidupäeval. Kõik lapsed pidid olema 12- 13-aasta vanused, aga mõned olid vist 8 ja 17. Kõige pikemad olid tüdruk Norrast ja poiss Küprosel.

Pühapäeval kell 10.30 kogunesime katedraali kooli ja panime selga rahvariided, Austraalia tüdrukul oli kollane vih-mamantel, kreeka poisil valge seelik ja punane müts. Jumalateenistuse kolmanda osa ajal viidi meid kirikusse. Seal läksime kahes reas altari juurde, kus seisime veerand tundi. Minu kõrval olid nigeeria poiss ja tüdruk Taanist. Meile anti kätte põlevad küünlad, mis olid umbes 30 cm pikad. Iga küünla ümber, oli lillepärg. Küünlad olid päris rasked ja me ei tohtinud üldse liigutada. Natuke küünlarasva tilkus maha. Pidime kogu aeg vaatama sinna, kus istusid inimesed. Kui altari poole läksime, siis nägin Walesi printsit ja kuningannat. Eesti presidenti ma kahjuks ei näinud.

Terve katedraali ümbrus oli politseinikke täis. Nägime väga uhkeid autosid, mis tulid presidentidele ja peaministritele järele. Otsisin Eesti autot, aga ei leidnud. Rahvast oli väga palju, kindlasti mitu tuhat inimest. Lillepärg anti koju kaasa.

13- aastane Juhan Laats, juuresoleval pildil (praegu Cambridge'is)

HEA LAPSE nr. 5 ülesannete lahendused:

Sokivaras pidi võtma 4, 8 ja 3 sokki. Onu Ohmussoni kolm särki kuivasid niisama kaua kui üks - 45 minutit. Ristsõna vastus: Eesti kroon.

Nuputamisauhinnad saavad JAANA ja RITA RÕOMUS Võrust, ARNO URGAS Saaremaalt, ELEN VÄIN Jõgevamaalt ja KRISTIN RAAG Aravetelt.

Onu Ohmussoni ja kaunitari moevõistluse auhindadena saavad Barbied:

MAIRE REIMUS Kundast, LAURA PALTS Kuressaarest, KAARI REIMAND Kuremaalt, GERDA MÄRTENS, TRIINU SÕELSEPP, ELIZHANELLE PRUULI, TUI HIRV ja VERONICA TANK Tallinnast, JANIKA MIRME Pärnumaalt, KÜLLI EESMAA Kujijõelt, MARIA KUUSIK Võõpstest ja EVE KIIS Viljandimaalt.

AS VAIMUKIRJASTUS SAADAB TASUTA HÄID LAPSI KÕIGILE RAA-MATUKOGUDELE, LASTEHAIGLATELE, ÕPPE- JA LASTEASUTUSTELE.

**TÄHELEPANU, HEAD LAPSED!
TOIMETUSE ADDRESS ON NÜÜD
NARVA MNT. 11- A, POSTKAST 7
EE 0001 TALLINN.
TELEFON 64 66 284.**

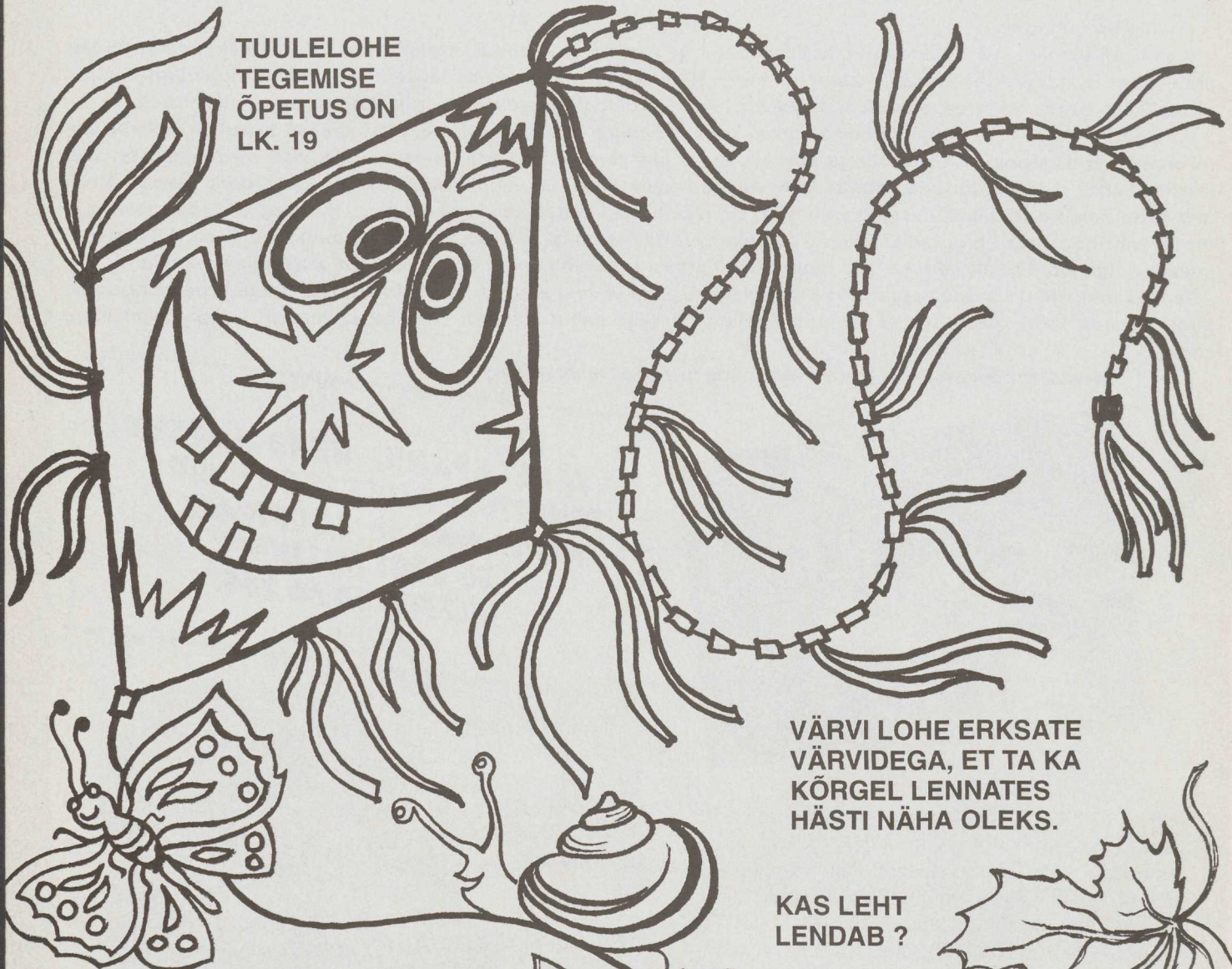
TERE! TAHAKSIN LEIDA ENDALE KIRJASÕPRU. MULLE MEELDIB KÄIA PIDUDEL, TANTSIDA JA LUTUDA. PRAEGU EI KOGU MA MIDAGI. SOOVIN KIRJAVAHETLUST 12- 14- AASTASTE TÜDRUKUTE JA 13- 15- AASTASTE POISTEGA. MARI JOONSALU (13). TAMMSAARE 8 - 81, TARTU EE 2400.

MOI! OLEN VUONNA 1982 SYNTYNYT TYTTÖ JA HALUAISIN KIRJEENVAIHTOON SAMANIKÄISTEN KANSSA. HARRASTUKSET: PYÖRÄILY, URKIJEN- SOITTO, MUSAN KUUNTELU. SUVI SILTALOPPI. LEPPÄTIE 3, 60800 ILMAJOKI, SUOMI /SOOME.

Lugejad, kellele meeldib film "Üksinda kodus", küsivad peategelast mänginud MACAULAY CULKINI aadressi. Ken Raondi Haapsalust aga paneb ette, et võiksime aeg-ajalt kirjutada kuulsatest lastest. Püüame seda soovi edaspidi arvestada. Kas USA miljonärist filmitäht (kes on sündinud 26. augustil 1980) jõuab kõigile autogrammikutidele vastata, seda ei tea Triibu-Liine Nessuke lubada, kuid aadress on tal järgmine: Mr. Macaulay Culkin, c/o I.C.M., 40 West 57th Street, New York, NY 10019, USA.

TUULELOHE
TEGEMISE
ÕPETUS ON
LK. 19

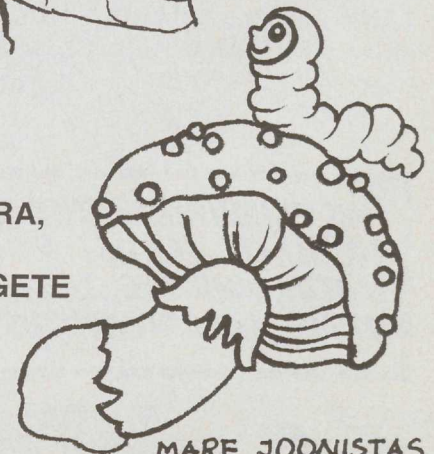
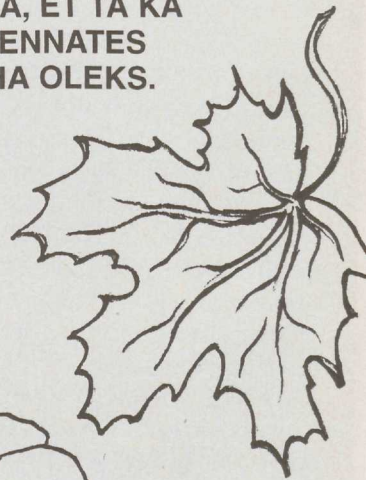
VÄRVI LOHE ERKSATE
VÄRVIDEGA, ET TA KA
KÕRCEL LENNATES
HÄSTI NÄHA OLEKS.

KAS LEHT
LENDAB ?

SENKAUA, KUI SINA
TUULELOHE MEISTERDAD,
VÕIB SU VÄIKSEM
ÕDE-VEND SELLEL
LEHEKÜLJEL
VÄRVMISTÖÖD TEHA.

TUULELOHE

SEE ON SEEN.
SEEN EI LENDA.
KUI SA ARVAD ÄRA,
MIS SEEN SEE
PUNANE JA VALGETE
TÄPPIDEGA ON,
VÕID TA JU
ÄRA VÄRVIDA.

MARE JOONISTAS

Lugu sellest, miks meie kodudes enam torulorusid ei leidu

HEA LAPSE auhind Sten Roosi võistlusel

Kunagi ammu-ammu, siis, kui taevas kollendas päikese asemel munakollane ja kui vihma asemel toitis ning niisutas maad hapupiim, elasid meie maal torulorud. Torulorud olid töökad, sallivad, hoolsad, ja armastasid inimestele head teha. Igas majas oli vähemalt neli-viis toruloru. Üks aitas perenaist majapidamistöodes, teine hoolitses laste eest, kolmas oli abiks põllutöödel, neljas hoidis perekonda haiguste ning pahade vaimude eest. Lorudel oli inimestega väga hea läbisaamine ja oleks seda praegugi, kui poleks olnud supilontrusi, nende sõpru.

Supilontrused olid küll ilusad ja armsad, kuid väga kohmakad, ja mitte pooltki nii töökad kui torulorud. Kuna torukad tegid inimeste eest enamuse tööst ära, siis muutusid inimloomad üha laisemaks ja järjest rohkem tööd jäi väikestele abilistele. Inimesed läksid kohe niivõrd laisaks, et unustasid töö sootuks. Nad elasid nagu kuninga kassid, ainult nautisid elu. Kuid torukate õnneks või õnnetuseks oli igas peres ka supilontrusi, ning palju torukate tööst nurjust lontruste

kohmakuse tõttu. Torulorud ei jõudnud enam suserdajate suserdatud tööd korda teha, tahes-tahtmata pidid inimesed jälle ka pisut tööd tegema hakkama. Laisad inimesed said lontruste peale hirmus kurjaks ja ajasid nad majast välja. Supilontrused tõmbasid küürud selga, sabad jalge vahele, ja lüüsid metsa poole.

Kõik oleks laabunud kenasti, kui torukate südame-tunnistus poleks piinama hakanud. Nad muretsesid, et äkki supilontrused ei saa oma kohmakuse tõttu metsas hakkama, ja lahkusid pikemalt mõtlemata taludest, et oma sõbrad üles otsida. Seepärast ei kohtagi neid enam kusagil.

Kuid kui sul on õnne, siis võid õhtul metsatukas hiilides leida imepisikesi jälgi, mis on kindlasti lorude või lontruste omad. Kuid ka midagi head on selles asjas: nimelt on inimesed jälle tööle hakanud. Ja suure töö ning vaevaga olen ka mina selle jutuga lõpule jõudnud.

Annely Pöder, Sillaotsa Põhikooli VIII klass

Pildi joonistas KIRKE

MINU MURED JA RÕOMUD

Rõõm ja mure käivad käsikäes. Siis oskame alles rõõmu hinnata, kui oleme muret tundnud. Selles suures laevaõnnetuses kaotasid paljud lapsed oma isa või ema. Nendel on kindlasti väga raske.

Minu kõige suurem rõõm ongi selles, et meil on terve, tore ja üksmeelne perekond. Me saame hästi läbi. Mul käivad isa ja ema mõlemad tööl. Sellepärast ei ole meil söögimuret.

Minul ei ole nii suurt muret, millest tasuks rääkida. Vahel on mul väikesed mured, aga nendest saan ma ise üle. Ma sooviksin, et kõigil lastel oleks nii vähe muresid kui minul.

Karmen Viigand,
Suure- Jaani Keskkooli III b klass

KUI MA OLEKSIN ISA

Minu isa suitsetab, aga kui mina suureks saan, siis mina küll suitsetama ei hakka. Suurena võtan ma naise. Ma tahan saada vähemalt kolm last, auto ja suure koera nimega tšaotšao. Ma soovin, et mu lapsed saaksid hea hariduse ja elaksid suurena õnnelikult. Aga ise tahan ma saada tippportlaseks, ja nimelt suusatajaks.

Robert Peets
Toila Keskkooli IV b klass

KUI MA OLEKSIN EMA

Minu emal on kaks last. Mina ja vend. Minu ema ei osta meile peaaegu üldse magusat. Ta ostab magusat ainult palgapäeviti. Ta on vahel ka natuke kuri ja käsib mul kogu aeg koristada, sest mul on kogu aeg tuba segamini. Aga ma ei viitsi üldse koristada. See on üks igavamaid asju. Aga hea pool on tal, et ta peaaegu kogu aeg magab ja loeb. Siis ma ei pea koristama. Ja mul on peaaegu kõik riided ema õmmeldud. Selle üle olen ma natuke uhke sellepärast, et paljudel lastel emad ei õmble ise. See aasta on ta mulle juba õmmelnud 2 pluusi, 2 seelikut ja 2 öösärki.

KIRKE joonistus

Kui mina kord suureks saan, siis tahan ma endale kahte last - tüdrukut ja poissi. Aga ma tahan, et nad oleksid enam- vähem ühevanused. Ma ei taha, et nad kaklema hakkavad. Mina oma vennaga küll kaklen. Mu vend on minust 8 aastat vanem. Mina oma lastele küll kogu aeg magusat ostma ei hakka. Kui mina magusat süüa, siis läheb mul kõrvatagune katki. Samuti ei hellita ma oma lapsi ära: ma ei taha, et nad oleksid liiga memmekad. Kui ma suur olen, siis hakkab mina samuti oma lastele igasuguseid riideid õmblema. Aga seda pole ma veel mõelnud, mida ma peale kooli õppima hakkab. Ma ei luba oma lastel ka raamatuid sodida ega pilte välja lõigata. Enda laste nimedeks paneks ma kas Raili ja Rauno või Kristel ja Kristen. Sest need nimed on peaaegu ühesugused. Aga võib-olla panen ma nendele mõned teised nimed.

10-aastane Maili Pärnaste

IGA PÄEV KONTSERDISAALIS KELLA 11-19

TEATED TEL. 601 888

KOGUPEREFILMID, KONTSERDID, ETENDUSED JA MOESHOW'D!

Sissepääs 6 kr., õpilastele ja pensionäridele 3 kr. PEREPILET 10 kr.

KOOLILAAT '95

23. augustist 1. septembrini TALLINNA LINNAHALLIS

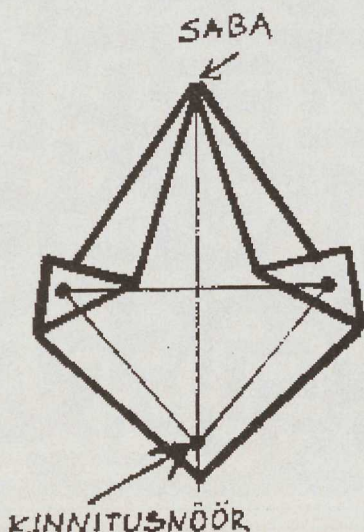
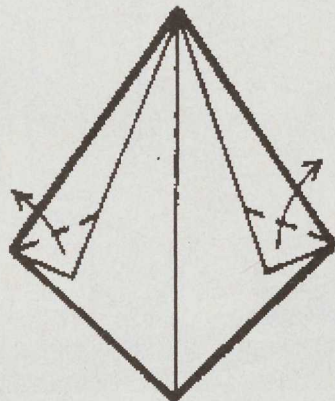
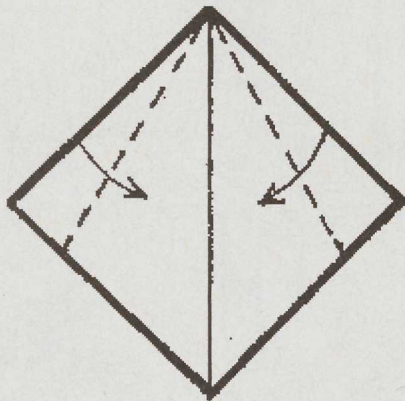

Paberist tuulelohe tegemiseks sobib kõige paremini tugev ja kerge paber — tušikalka, aga kui seda pole, siis kõlbab ka joonistuspaper. Lohed võivad olla erineva kujuga.

Voldi tuulelohe allpool antud skeemi järgi.

Lohele tee pähe vahva nägu. Selleks võid kasutada nii värve kui ka värvilisi pabereid. Et lohe oleks õhus tasakaalus, kinnita talle tore tuttidega saba taha. Tutid võid teha riidetükkidest või värvilistest paberitest. loomulikult peab igal tuulelohel olema ka nöör lennutamiseks. Nööri pikkus on su enda valida — mida pikem nöör, seda kõrgemale lendab sinu lohe.

LOHE VOLTIMISE SKEEM

MÄNGUÕPETUS

(mäng on lehekülgedel 16-17)

REIS

ASUSTAMATA SAARELE

Enne, kui mängima asud, värvi ära !

Mängijaid peab olema vähemalt 2, aga neid võib olla nii palju kui mahub mängu ümber istuma. Igal mängijal peab olema üks nupp ja kamba peale täring.

Selles mängus otsivad asustamata saart professor Kask, Õnneleid ja Kaarel. Teel tuleb neil ette mitmeid takistusi ja üllatusi.

Numbrile 7 sattudes pead Sa alustama uuesti numbrilt 1, sest siin sõidab seiklejate laev karile ja peab reisi uuesti alustama.

Numbrilt 15 aitavad delfiinid nupu kanda edasi numbrile 24.

Numbril 29 jätab ühe viske vahele, sest kangelased kohtuvad piraatidega, kellega neil tekib väike kähmlus. Piraadid viivad meie sõbrad oma laevaga ühele saarele.

Numbritel 36, 37, 38, 39, 40 ja 41 jätab ühe viske vahele. Meresõitjad teevad siin ettevalmistusi piraatide laevaga põgenemiseks. See õnnestubki. Numbril 47 jätab 3 viset vahele, sest laev satub tormi kätte.

Numbrilt 54 aitavad vaalad mängunuppu tõsta edasi numbrile 59.

Numbrilt 66 pead oma nupu tõstma tagasi numbrile 62, sest tugev tuul kannab laeva saarest kaugemale.

Numbril 73 jätab viske vahele - seiklejad tutvuvad kauni saareloodusega.

Numbril 82 jätab ühe viske vahele: sõbrad leidsid siit rõhtunud onni, kus on kunagi elanud inimesed.

Numbrilt 96 pead tõstma oma nupu lõvide rünnaku eest taganedes numbrile 90.

Numbril 105 jätab ühe viske koopas seigeldes vahele.

Numbrilt 109 kukuvad meie sõbrad alla numbrile 91.

Numbril 118 jätab ühe viske vahele. Siis tassivad rändurid koopast leitud aaretekirste laeva.

Numbrilt 123 võid oma nupu edasi tõsta numbrile 128, sest pärituul aitab meie sõpradel kiiresti koju jõuda. Võit ongi käes!

TUULELOHE

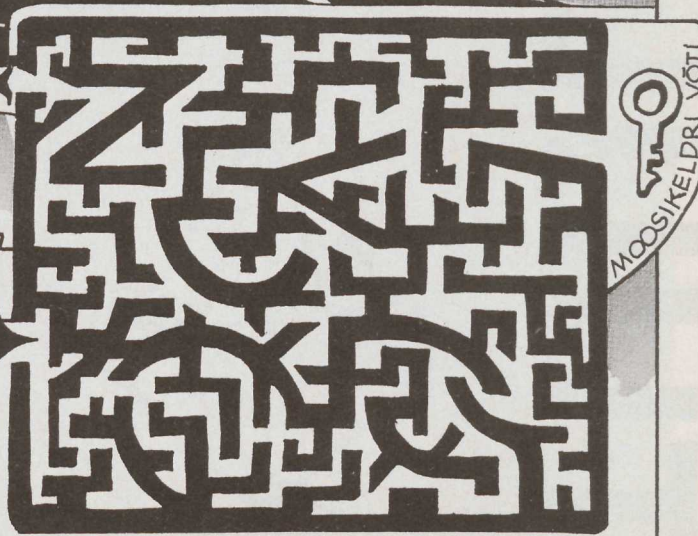
									S
S									
S									
S									
S									

MOOS

IGA MOOSISÖÖJA ON ...

MOOSIMÖISTATUS

KAAREL, SUURIM KOHALIK MOOSISÖÖJA, ON OTSUSTANUD LEIDA VANA LOSSI VAREMETEST ÜLES SEALSE MOOSIKELDRI. AITA TEDA!

Pildil: muumiraamatute autor
Tove Jansson

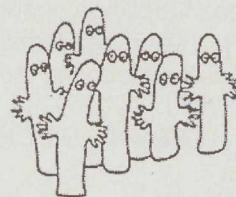
Foto: Irmeli Jung

Väike MUUMISÕNASTIK

(Muumiraamatute tegelasi eesti, soome, rootsi ja inglise keeles)

Eestikeelne tõlge Vladimir Beekmanilt

Täname Soome Noorsookirjanduse Instituuti ja
pr. Riitta Kuivasmäkit.

6. hattivatit
hatifnattarna, hattifnattarna
the Hattifatteners

1. Dront Edward
2. Emma
3. Esivanem
4. Fredrikson
5. Lehku
6. Hatifnatid
7. Koduvana
8. Koduvana tädi
9. Koduvanad
10. Koduvana

3. esi-isä
förfadern
the ancestor,
the Ancestor

(järgneb)

5. Haisuli
Stinky
Stinky

7. Hemuli
Hemulen
Hemulen, the Hemulen

4. Fredrikson
Fredrikson
Hodgkins

8. hemulin täti
hemulens moster
the Hemulen Aunt

2. Emma
Emma
Emma

1. drontti Edvard
dronten Edward
Edward the Booble

9. hemulit
hemulerna
the Hemulens

10. Hommuli
Hemulen
the Hemulen

Piltidel näed Tallinna Vanalinna päevade ajal toimunud judoturniiri eesti olümpiavõitja Ants Antsoni karikale. Võistlesid 6-16-aastased poisid-tüdrukud kehakaaludes 20 kg, 22 kg, 24 kg ja üle 78 kg. Ülekaalukalt võitis Tallinna kesklinna klubi AITADO, kus on treeneriteks Jaan ja Andres Lutsar. "Aitado" tähendab jaapani keeles eneseohverdamise teed.

Judovõistlusi peetakse suurel nelinurksel matil (tatamil). Mees-mehe-vastast võistlusmatši hindavad 3 kohtunikku. Heidete hinneteks on:

KOKA - tehniliselt nõrgalt sooritatud võte;

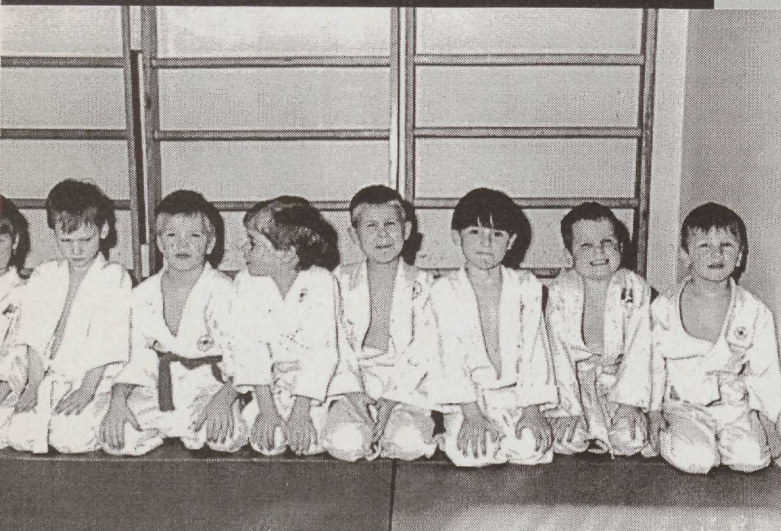
JUKO - hea tehnikaga sooritatud võte;

WAZA ARI - väga hea tehnika - pool võitu;

IPPON - efektne tehnika, mis annab kohe puhta võidu.

WAZARI + WAZARI = IPPON.

4-5-a. mängurühm Tallinna lasteaias "Päesusilmad"

JUDO- aubits

Klubi AITADO võistkond

Fotod: Jaan Virak

Et omandada õigust kanda vastavat värvi vööd, on judopoiss või -tüdruk kohustatud võitma kahte oma vöö tasemel vastast.

Õpilasastmete vööd (kyu, loe: küü) on:

VALGE - 5. KYU;

ORANŽ - 4. KYU;

ROHELINE - 3. KYU;

SININE - 2. KYU;

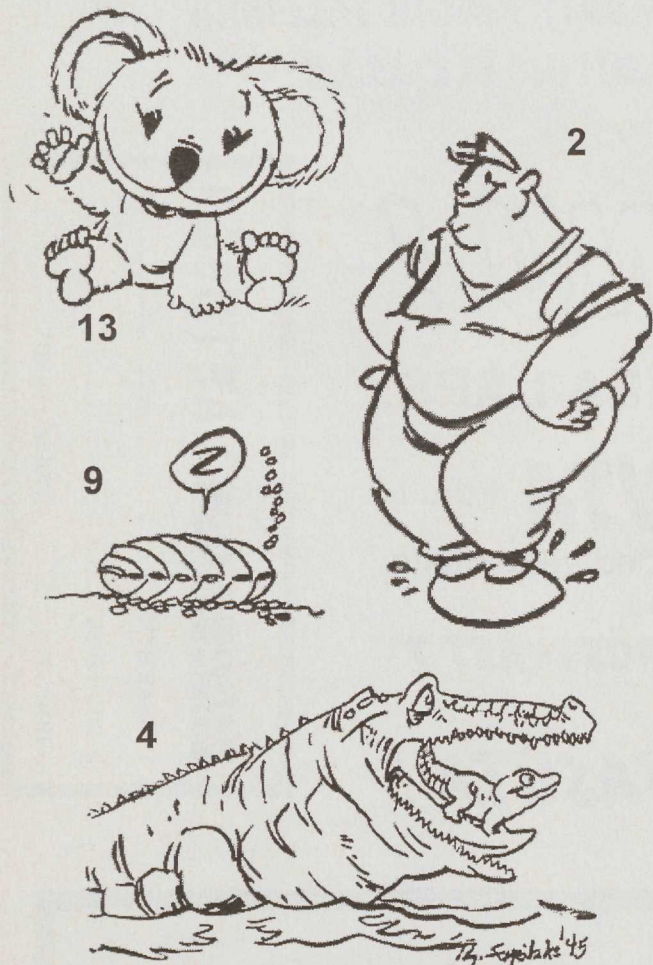
PRUUN - 1. KYU;

MUST VÖÖ - I DAN on nn. meistrivöö. Danid tähistavad judoharrastaja meisterlikkust, haridust ja teeneid.

Andres Lutsar

Toimetuse märkus: Andres Lutsaril endal on, muide, V dan!

Thomas Scheileke illustratsioonid

1. Kaamel suudab juua 10 minuti jooksul 47 liitrit vett!
2. Jaanalinnumuna talub 115- kilose mehe raskust!
3. Rähni toksimist on kuulda kilomeetri kaugusele!
4. Krokodill kannab oma poegi suus!
5. Pelikani nokka mahub 13,5 kilo kalu!
6. Gepard võib joosta 112- kilomeetrise tunni-kiirusega!
7. Puuma suudab paigalt hüpata 7 meetri kõrgusele!
8. Elefant võib londi sisse tõmmata 6 - 8 liitrit vett!
9. Teod jaksavad vahel 3 aastat järjepannu magada!
10. Suure sipelgakarude keel on 50 -60 cm pikk!
11. Kaelkirjak peseb oma kõrvu keelega!
12. Kui jänes närimisega hambaid ei kulutaks, siis kasvaksid need tal 3 meetri pikkuseks!
Vaene haavikuemand võiks siis joostes oma ham-
maste otsa komistada...
13. Koaalad ei joo üldse midagi, sest saavad endale vajaliku vedelikukoguse kätte lehti süües!

SUUTÄIS NALJA

"Hallo, siin kuuleb pisi- Peedu!" - "Tere, Peedu, kas isa on ka kodus?" - "Ei ole." - "No kutsu siis ema telefoni juurde!" - "Ema pole ka kodus..." - "Kas oled siis päris üksipäini?" - "Ei, õde on ka." - "Olgu, palu siis õde telefonile!" - "Ei saa!" - "Miks siis?" - "Ma ei jaksa teda üle voodivõre tõsta..."

Kristjan tuli koolist ja teatas: "Mul on kaks uudist - üks on hea ja teine paha. Hea uudis on see, et meie koolimaja põles maha. Aga halb uudis on see, et meie klassitunnistused jõuti tulest päästa..."

Väikesel Peetril oli rumal mood tänaval möödujate kohta märkusi teha. Edaspidiste pahanduste vältimiseks võttis ema poisilt ausõna, et kui kohatakse mõnd veidra välimusega inimest, siis ei hakka Peeter sellest kohemaid valjul häälel teatama, vaid jagab oma muljeid emaga koju jõudes.

Jutuski ette üks hästi suure kõhuga mees, ning vaimustusega hõikas Peeter nii, et kogu tänav rökkas: "Vaata, emme, sellest mehest räägime pärast kodus, eks ju?"

Vanaemale külla tulnud Maiu tegi pahandust ja sai vanaema käest riielda: "Kui sa kohe heaks lapseks ei hakka, siis tuleb kuri hunt ja sööb su ära nagu Punamütsikesegi!"

"Aga hunt pistis ikka kõigepealt vanaema nahka," teadis Maiu.

"Ema, mis oleks sinu meelest hirksam: kas see, kui ma murraksin jalaluu või see, kui kisuksin uued püksid puruks?"

"Kallis laps, loomulikult on jalaluu murdmine palju suurem õnnetus kui pükste lõhkumine!"

"Noh, siis ole õnnelik - mu uutest teksades on kohutav auk!"

"Ema saatis tütre poodi: "Mine vaata, kas kaupmehel on seajalgu!"

Tüdruk tuli tunni pärast tagasi ning laiutas käsi: "Ootasin ja ootasin, aga seajalgu ei näinud - kaupmees lihtsalt ei võtnud saapaid jalast..."

Peeter läks vanaemale sünnipäevaks õnne soovima, suur lilleviht kaenlas.

"Oi, lapsuke, tegid endale asjata suurt kulu - memmel on samasuguseid lilli aiaski küll ja küll!"

"Oli!" täpsustas Peeter.

60 AJAKIRJA HEA LAPS NUMBRIT KINGIB TALLINNA
KOOLIDELE JA LASTEASUTUSTELE AS EK.

TÄHELEPANU!

Parim kingitus Sulle on HEA LAPS.

Telli HEA LAPS aasta lõpuni **TASUTA** koju!

Kui täidad allpool oleva ankeedi ja saadad selle meile toimetusse aadressil:

**HEA LAPS NARVA MNT. 11-A POSTKAST 7
TALLINN EE0001,**

saad HEA LAPSE aasta lõpuni **TASUTA!**

HEA LAPS VASTUSED

1. VÄIKE RING .....
2. SUUR RING .....
3. MÕRVAR .....
4. VIDRIKU VANUS .....

NIMI.....

TÄIELIK POSTIAADDRESS.....

Sünniaasta.....

Kool.....

Hobid, huvid.....

Kas oled varem lugenud HEAD LAST ?.....

Mida sooviksid HEAST LAPSEST lugeda ?.....

MEIE VÄRVI LAHUTUSE TEGI:

RUMOR TALLINN
REKLAAMI KESKUS

Masina 20, Tallinn, EE0001 Eesti

Tel. (22) 421 069
Faks (22) 430 583

Toimetaja.....Leelo Tungal tel.64 66 284

Kujundaja..Mare Remmelgas

Vastutav väljaandja.....Mart Kikas

Väljaandja : Vaimukirjastuse AS

Toimetuse aadress: HEA LAPS
EE0 001 Tallinn, Narva mnt. 11-A

Trükk: ReE" PRINTALL" Tell. nr. 3314

**ESIKAANEL
KIRKE
JONISTUS**

Mustvalgete lehekülgede
ettevalmistus tehtud
toimetuses.

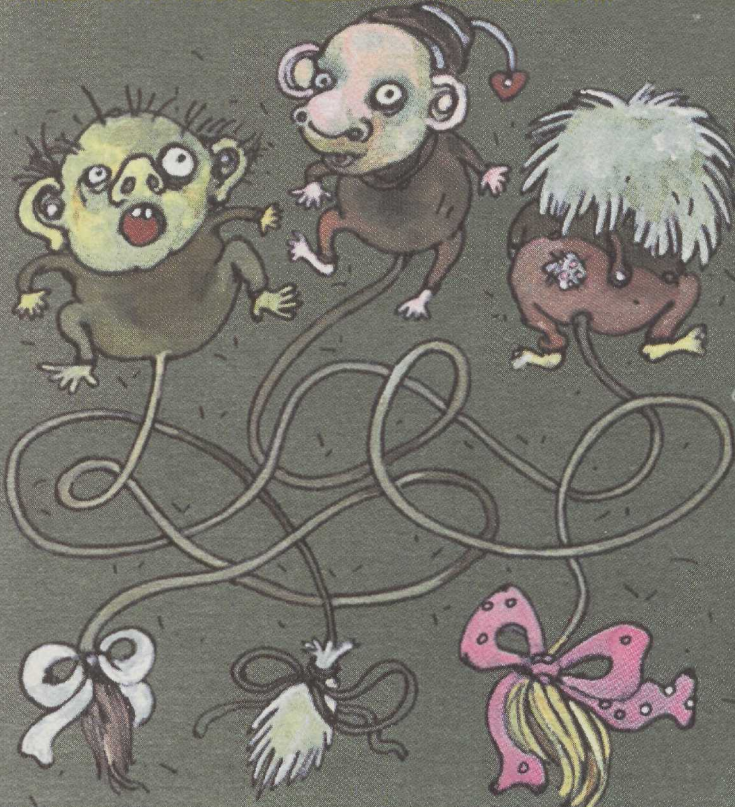
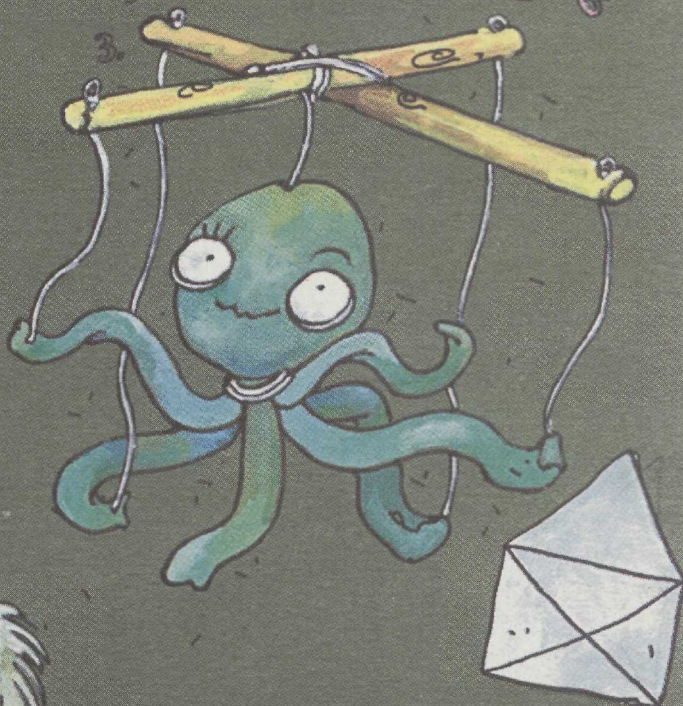
Põnni

nurk

ÜHEL ÖHTUL, KUI LIISU TAHTIS MAGAMA JÄÄDA, MÄRKAS TA OMA VOODI KÕRVAL IMELIKKU MEHIKEST. MEHIKESEL OLID SAKRIS ROHELISED JUUKSED JA NALJAKAD SUURED KÕRVAD. "TERE," ÜTLES TA LIISULE. "MINA OLEN MÕISTATUSEMUHKAM. TÕIN SULLE NII KINGITUSI KUI MÕISTATUSI. SELLES KOTIS SIIN ON MÕISTATUSED, TEISES AGA KINGITUSED. MUHKAM VINNAS ÜHE KOTI SELGA JA HÜPPAS LIISU VOODILE. "NÜÜD ANNAN SULLE VIIS MÕISTATUST JA KUI SA NEED ÄRA ARVAD, SIIS TEEME LAHTI KINGIKOTI."

MUHKAMI KOTIST TULID VÄLJA NIISUGUSED MÕISTATUSED: RISTSÕNA, LABÜRINT(VAATA LEHEKÜLJELT 20), KUJUND ÜHE JOONEGA.

KAKS ÜLESANNET OLID ERITI NALJAKAD: LIISU PIDI LAHTI HARUTAMA PESEMATA KÕRVADEGA TROLLIPOEGADE SABAD JA VALMIS MEISTERDAMA ROHELISE KAHEKSAJALA. KAHEKSAJALA TEGEMISEKS LÄKS LIISUL VAJA ROHELIST RIIDETÜKKI, VANA PINGPONGIPALLI, PUUPULKA, NIITI JA KÄÄRE. TA TORKAS PALLILE AUGU SISSE, PISTIS TA PULGA OTSA, PANI PALLILE ÜMBER RIIDETÜKI JA SIDUS SELLE ALT NIIDIGA KINNI.

KUI LIISU VALMIS SAI - OLI SEE NÜÜD UNES VÕI ILMSI - VAATAS JUBA KOIDIK AKNAST SISSE. KÖÖGIST TULI MÕNUSAT PANNKOOGILOHNA JA MÕISTATUSEMUHKAM OLID KADUNUD NAGU TINA TUHKA. KINGITUST POLNUD TA SIISKI UNUSTANUD - VOODI EES SEISIS KOLLANE NUKUMÖÖBEL - JUST SELLEST OLI LIISU UNISTANUD! JA JUHUSLIKULT OLIGI TAL SÜNNIPÄEV!

KUI SA OLED SAMA TUBLI MÕISTATAJA NAGU LIISU, SIIS VÕIB MÕISTATUSEMUHKAM TEINEKORD SINUGI JUURDE TULLA - MINE SA TEA!

PÕNNA PILDID JOONISTAS KIRKE

TALLINN, PIRNI 10/2, tel. 656 40 03

MÜÜB

JOONISTUSVAHENEID

JAE JA HULGI

JOONISTAMINE ON MAAILMA PARIM TEGEVUS. VÕI ON SEE SINU JAOKS RASKE? KAS PALUD HOOPIS VANEMAL ÕEL - VENNAL ENDA EEST

JOONISTADA, SEST SINU PILDID EI TULE LIHTSALT VÄLJA? VÄRVID LÄHEVAD PORISEKS JA PINTSEL AJAB KIUSU...

AGA OLED EHK PANNUD TÄHELE, ET HEA JA ILUSA TÖÖVAHENDIGA TULEB KÕIK ALATI HÄSTI VÄLJA? SEE ON NAGU HOMMIKUL OMA LEMMIK-TASSIST JOOMINE - MAAILM TUNDUB KOHE TOREDAM. HÄID TÖÖVAHENEID PROOVIDES VÕIB SINUST PEAGI SAADA KLASSI PARIM JOONISTAJA.

MÕNUS JA LAHE ON JOONISTADA FIRMA COLOR & CO TOODETEGA.

COLOR & CO PAKUB KUNSTITARBEID NII VÄIKELASTELE KUI PROFESSIONAALSETELE KUNSTNIKELE.

VÕID VALIDA KAS GUAŠŠVÄRVID, ÕLIPASTELLID, KRIIDIPASTELLID VÕI HOOPIS TEMPERAVÄRVID - NEED HIIGELTABLETTIDEKS PRESSITUD VÄRVID ON MEIL VEIDI VÄHEM TUNTUD, KUID NEID ON VÄGA MUGAV KASUTADA, IIALGI POLE HIRMU, ET MÕNI PURK VÕI TUUB LÄHEB KOTIS LAHTI. TEMPERANÖÖPIDEGA POLE KA KIVIKÕVAKS MUUTUMISE OHTU. SA LIHTSALT NIISUTAD NEID, KATAD PINNAD KAS PAKSULT VÕI ÕHKÕRNALT - JA KUIVADES ON VÄRVID JÄLLE KASUTAMISKÕLBIKUD. ERKSA-TOONILISED TABLETVÄRVID SEGUNEVAD OMAVAHEL VÄGA HÄSTI, MOODUSTADES KAUNEID PASTELSEID TOONE. COLOR & CO PASTELLID ON NII ILUSAD JA KIRKATOONILISED, ET KUI NÄITEKS JOONISTAD OMA PAHA TUJU VÕI MÕNDA INIMEST, KES SULLE PARASJAGU EI MEELDI, SAAD KUMMALISE TULEMUSE. PAHA TUJU SÄRAB NAGU PÜHAPÄEVAHOMMIK, ONU, KES TORISES, KUJ SA TALLE KOGEMATA OTSA JOOKSID, NÄIB LÖBUSA KLOUNINA JA KÕRVALTÄNAVA.

VEIDRIKUST TÄDI VÕIB TÄNU SELLELE JOONISTUSELE ISEGI MEELDIMA HAKATA.

AH, MIS SIIN RÄÄKIDA - HEADE VAHENDITEGA EI SAA JU HALBU ASJU TEHA!

Vuunder

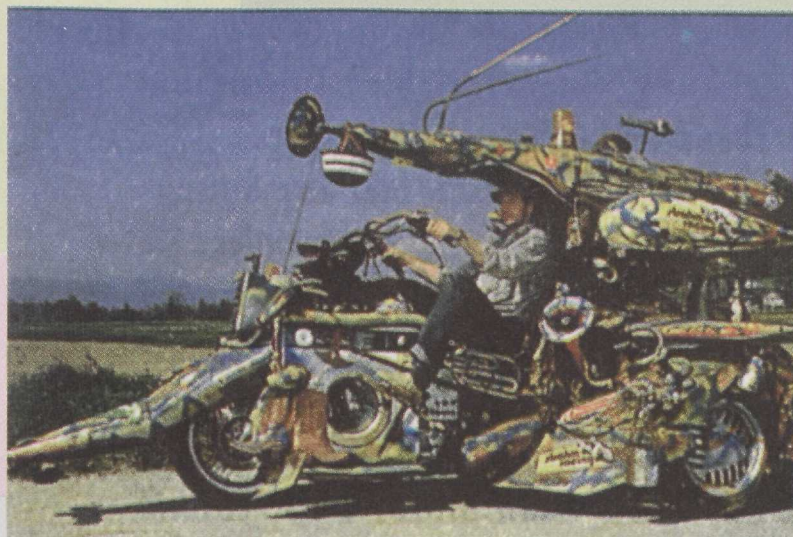

MOOTORRATTA- veidrused

Ameeriklane Vini Bergemann ehitas "Ultra-Harley". Oma monster-koopiale pani ta nimeks "Low Rider". See on 7 korda suurem kui tavaline Harley-Davidson: 12,5 m pikk, 5 m kõrge ja 2,5 m lai.

Hiiuglasel on 5-liitrine Cadillaci mootor (300 hj) ning kiirus peaks teoreetiliselt olema 130 km/h. Sees on ruumi nii nahksohvale kui ehtsale mootorrattale.

Klo-roller (Kloseti-roller). Kaks inglise disainerit tegid tellimustööna põrsevast sõidukist vaikse kena kohakese. Milline sõidurõõm! Ainult peale istuda ja gaasi anda!

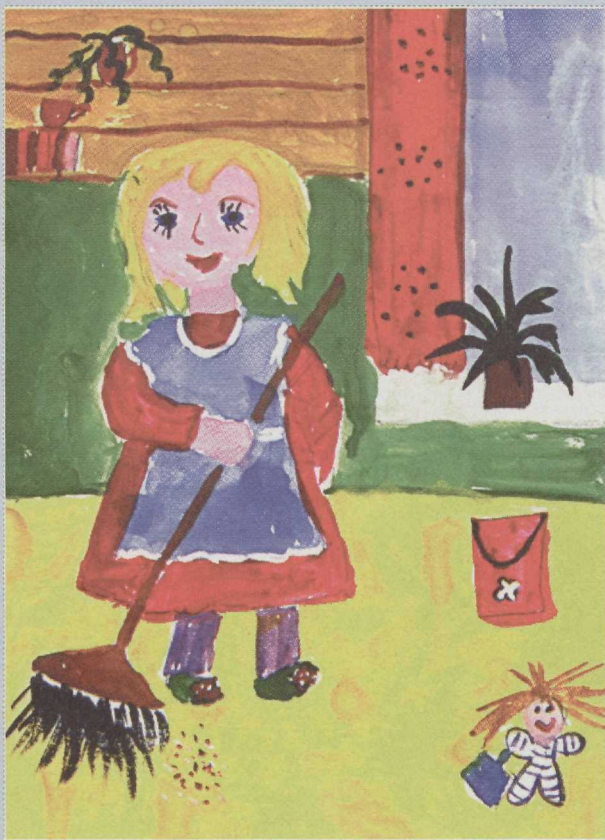
Šveitslased Ernst ja Uli ehitasid meeletu ümbermaailmareisi mootorratta "Mad Rad" ("Hullumeelne Rott").

Kaasas on kõik eluks vajalik: dušš, grill, köök, telefon, teler ja stereosüsteemid. Objekt sõidab ettepoole tänu Yamaha-mootorile ja tahapoole tänu VW- mootorile.

Laste joonistusi Avatud Eesti Fondi ja Tallinna Kaubamaja joonistusvõistluselt "HEA TEGU"

KADI IRD (6-aastane)

"Aitan ema"

Minu vanaema ja vanaisa

Minu vanaema on väga tore, ta ei riidle kunagi. Vanaisa riidleb aga veelgi vähem. Kui vanaema kurjaks saab, siis vanaisa kaitseb mind. Minu vanaisa ja vanaema on abielus, aga nad ei ela sellepärast koos, et neil on Viljandi linnas kodu ja maal talu. Seal on üks siga, jäneseid, kuked, kanad ja kaks koera - üks om tige, teine sõbralik. Minu vanaema nimi on Eha, vanaisa on Peeter. Ma ei teagi, kui vanad nad on.

Koolivaheajal käisin Viljandis, seal on alati väga hea olla. Rongile tuli vastu vanaisa, sest vanaema oli tööl piletikioskis. Kolmapäeviti käib ta turul toidukaupu müümas. Ühel kolmapäeval käisin ka turul ja aitasin vanaema. Sel ajal, kui vanaema käis teisest majast ühele ostjale suhkrukotti toomas, tuli üks tädi. Läksin selle naise juurde ja küsisin: "Mida te soovite?" Naine soovis 200 grammi juustu ja kilu ja kaks kilo suhkrut.

Küll oli tore müüjat mängida!

Nele Musten, Nissi Põhikooli VI klass

MARINA OTTMAA (11-aastane)

"Abiks köögis"

BIRGIT VANAVESKI (5-aastane)

Minu vanaisa ja vanaema

Minu vanaema nimi on Helle, vanaisa nimi aga Viktor, kuid me hüüame teda Lerduks. Vanaema on 65-, vanaisa 64-aastane. Neil on koer Täpi. Vanaema ja vanaisa elavad Kumi tänaval Rahumäel. Kõige huvitavam sündmus oli mul seal sisse lendamine. Vanaema juures ei tohi käia murul, kus kasvavad ilusad heinlilled, mujal tohib küll. Vanaemal ja vanaisal on viis tuba, majal on veel veranda. Vanaisa koer Täpi on väga närviine, sest ta on kaukaasia lambakoer. Ükskord ta hammustas vanaema. Ta on isegi mind mitu korda hammustanud. Ju ma olen teda väikesest peast palju korda hammustanud. Nüüd olen ma suur ja tark ega tee seda. Ma olen väga rahul oma vanaema ja vanaisaga.

**Liisi Melentseva,
Nissi Põhikooli IV klass**

Koerakaardid

Kaardid jagatakse mängijatele. Alustab see, kelle käes on koera-vasõna esimene pool. Kes leiab oma kaardilt lause teise poole, paneb kaardid maha. Kui lausele leitakse "vale" pool, jäävad kaardid pihku ja keegi alustab uue vasõnaga. Võidab see, kes saab kõige enne kaartidest lahti. Aga kindlasti on koerakaartidega võimalik ka muudmoodi mängida. Mida sina arvad ?

KUS KOERA...

KOLLI ehk šoti lambakoer

...SEAL KONTI

KOLLI

Päritolumaa : Šotimaa

Kõrgus : 55-60

Töö : nii karjandus, valve- kui seltskonnatöö

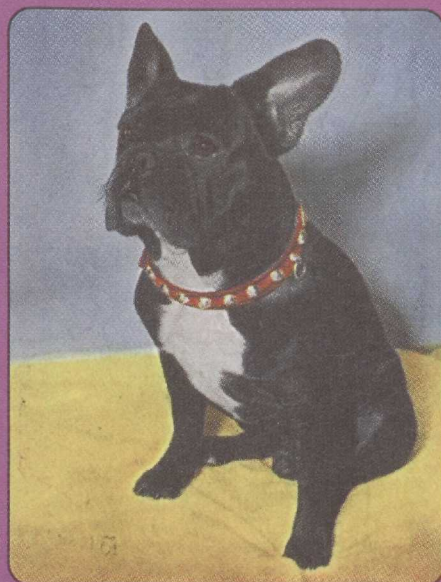
PRANTSUSE BULDOG

Päritolumaa : Prantsusmaa

Kõrgus : 30-40 cm

Töö : valve- ja seltskonnatöö

SÖÖDA HÄSTI KOERA...

PRANTSUSE BULDOG

...SIIS KOER HAUGUB KOSILASI

Ärge võtke teistelt rõõmu!

Igal sügisel on põnev oma koolikaaslasi kohata - mõni on kõvasti kasvu visanud, mõni end neegriks päevitanud. Tavaliselt on igas klassis ka paar uut õpilast, ja need tunduvad ikka vanadest tuttavatest kübeke huvitavamana. Esimese klassi lapsed vaatavad "vanadele olijatele" alt üles - kuue- seitsmestele on ju koolimajas kõik alles tundmatu... Nojah, ega sellegi poolest maksaks nina püsti ajada - eks me kõik ole kord esimese klassi juntsud olnud!

Iga inimene erineb millegi poolest teistest - ühest saab su südamesõber, teisega ei klapi miskipärast eluaeg. KUIDAS AGA TULEKS KÄITUDA SIIS, KUI KLASSI TULEB SELLINE LAPS, KES EI SUUDA NII KIIRESTI KÄIA, NII SORAVALT LUGEDA JA KÕNELDA NAGU TEISED - täiskasvanute kõnepruugis PUUDEGA LAPS?

Käisin selle kohta nõu küsimas Tallinna "Männikäbi" lasteaias, kus 250 lapse hulgas on ka kaks invarühma, kummaski 8 last. Nagu mujal Euroopas, nii lähevad nüüd meilgi puuetega lapsed tavalistesse koolidesse - erikoolid on ainult nende tarvis, kes tõesti ei suuda õppida ja vajavad erilist hooldust.

Ehk oleks kõige õigem teha nägu, et me teise häda ei märkagi?

Nii "Männikäbi" juhataja Anne Lindov, vanemkasvataja Pille Siimpoeg kui logopeed (kõnehäirete parandaja) Hille-Mai Seero arvasid, et see poleks õige: kõigest, ka haigustest ja surmast tuleb lastele rääkida, tuleks ainult arvestada sellega, et puudega laps võib olla õrnema närvisüsteemiga kui terve. Vahel piisab väikesest taktitusest, et haiget teha nii lapsele kui selle emale või isale...

Hille-Mai Seero kinnitas: "Puudega lapsed on tihti loomult teistest paindlikumad - meil on mitu sellist arukat, rõõmsat ja lausa päikeselist koolieelikut. Kaasasündinud puue pole ju HAIGUS, mis mõnepäevase raviga mööda läheb, ja invaliidist laps pole

ISE oma saatust valinud.

Kui tavaliselt pelgavad lapsed iga süsti ja vereproovigi, siis puudega poisid-tüdrukud on kooli minnes läbi teinud mitu rasket operatsiooni, nad on pidanud palju üksi olema ja seepärast on nende mõttet tihti tõsisemad ja arukamad kui mõnel täiskasvanulgi. Kindlasti peaks arvestama sellega, KAS klassikaaslane tahab oma murest rääkida või ei - igaüks on ju erinev. Tühjaljast haletsemist ja nämmutamist ei talu küll keegi - see vaid solvab ja teeb haiget.

Vale on arvata, et kui inimesel on mõni kehaline puue, siis saab ta aru vaid "titakeelest".

Otse vastupidi: sellal, kui terved lapses jooksevad ja müravad, istub liikumishäirega laps paigal - mõtleb, loeb, arutleb. Vaimsete puuetega laste jaoks on erikoolid, kuid vahel peetakse kõnehäireidki selle tunnuseks, et laps ei oska mõelda. See ei pruugi nii olla, sageli on kahjustatud ainult kõnemotoorika, laps teab rohkem kui väljendada suudab. Välismaal on sellistel lastel võimalik suhelda arvuti abil - ehk saame meiegi kunagi nii rikkaks... "Männikäbi" lapsed on harjunud üksteist aita-

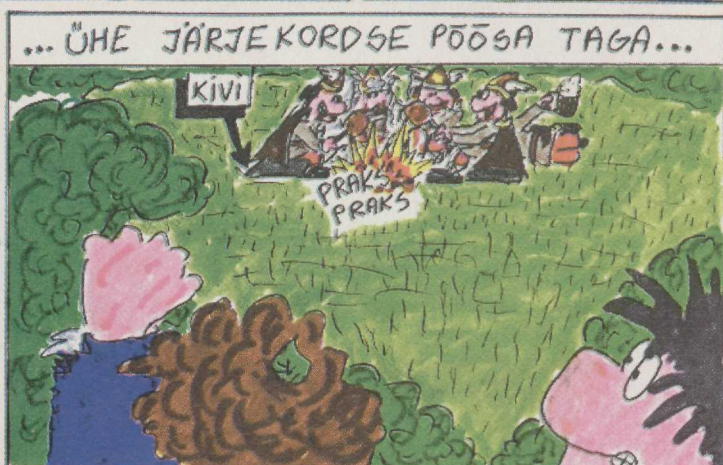
ma, lasteaiast kooli minek võib aga õrnaloomulistele ja tundlikele lastele olla väga raske."

"Männikäbi" juhataja andis järgmist nõu: " Kui aitate oma koolis õppivaid puuetega lapsi, siis ÄRGE TEHKE SEDA LIIGA PEALLETÜKKIVALT - ÄRGE VÕTKE TEISTELT RÕÕMU ISE ENDAGA HAKKAMA SAAMISEST! Pakkuge oma abi siis, kui näete, et teine on hädas - näiteks ratas- tooliga ühelt korruselt teisele minnes!"

Vaata oma terveid jalgu ja käsi - enamasti me ju ei mõtlegi, MISSUGUNE KINGITUS see on! Ja seda kingitust lausa PEAB jagama nendega, kes õnnetusekombel on ilma jäetud võimalusest ise endaga toime tulla.

PE^B₂ 13/8 95,8/9

"ÕUNAD" MERLI VESKIMÄE

Kasari Põhikooli 3.kl.

Merli

LASTE MAAILM

Tel. 44 93 80

TALLINN PÄRNU mnt. 6

**LASTE MAAILMA RUTAKU LAPS JA PAPS —
SIIT KÕIKE SAAB IMIK JA IMELAPS !**

JALATSID, RIIDED, IMIKUTOIT JA

MÄNGUASJAD !